

SELV-IDENTITET, PERSONLIG IDENTITET OG KOLLEKTIV IDENTITET

Dan Zahavi

Center for Subjectivity Research

University of Copenhagen & University of Oxford

Antirealisme og selvskepticisme

- Thomas Metzinger: *Being no one* (2003)
- Metzinger: "Nobody ever was or had a self."
- "If we open skulls and brains we don't find any entity that could be the self."
- Det er hverken nødvendigt eller rationelt at antage eksistensen af et selv
- Det er en teoretisk størrelse som ikke udfylder nogen ufravigelig forklaringsmæssig funktion
- Af både filosofiske og videnskabelige grunde bør vi eliminere begrebet om selvet

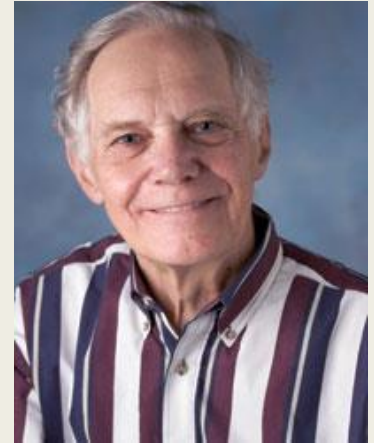

Filosofisk nærsynethed?

- Selvet: Identisk, uforanderlig, forenende
- Selvet = en uforanderlig sjælesubstans
- Der er ikke en sådan substans og derfor heller ikke noget selv
- Er Metzingers definition acceptabel?
- Indfanger hans definition den måde filosoffer og videnskabsfolk taler om selvet?

Kognitive psykologi

- Ulric Neisser
- “The Self Perceived” (1993)
- 5 selvbegreber som er relevante for både den kognitive psykologi og udviklingspsykologien:
 - *The ecological self*
 - *The interpersonal self*
 - *The conceptual self*
 - *The temporally extended self*
 - *The private self*
- Det økologiske selv betegner individet som en aktiv udforsker af omgivelserne og omfatter en oplevelse af sig selv som en differentieret situeret agent
- Enhver perception involverer information om relationen mellem betragteren og omgivelserne
- Enhver perception er både en erfaring af omgivelserne og samtidig af selvet

Følelsesforskning

- Glæde, frygt, vrede vs. Skam, skyld jalousi
- Selvbevidste følelser
- For at forstå komplekse følelser må vi referere til selvet
- “One cannot study self-conscious emotions without trying to conceptualize the self and its many levels and its role in the generation of emotions.” (Campos 2007)

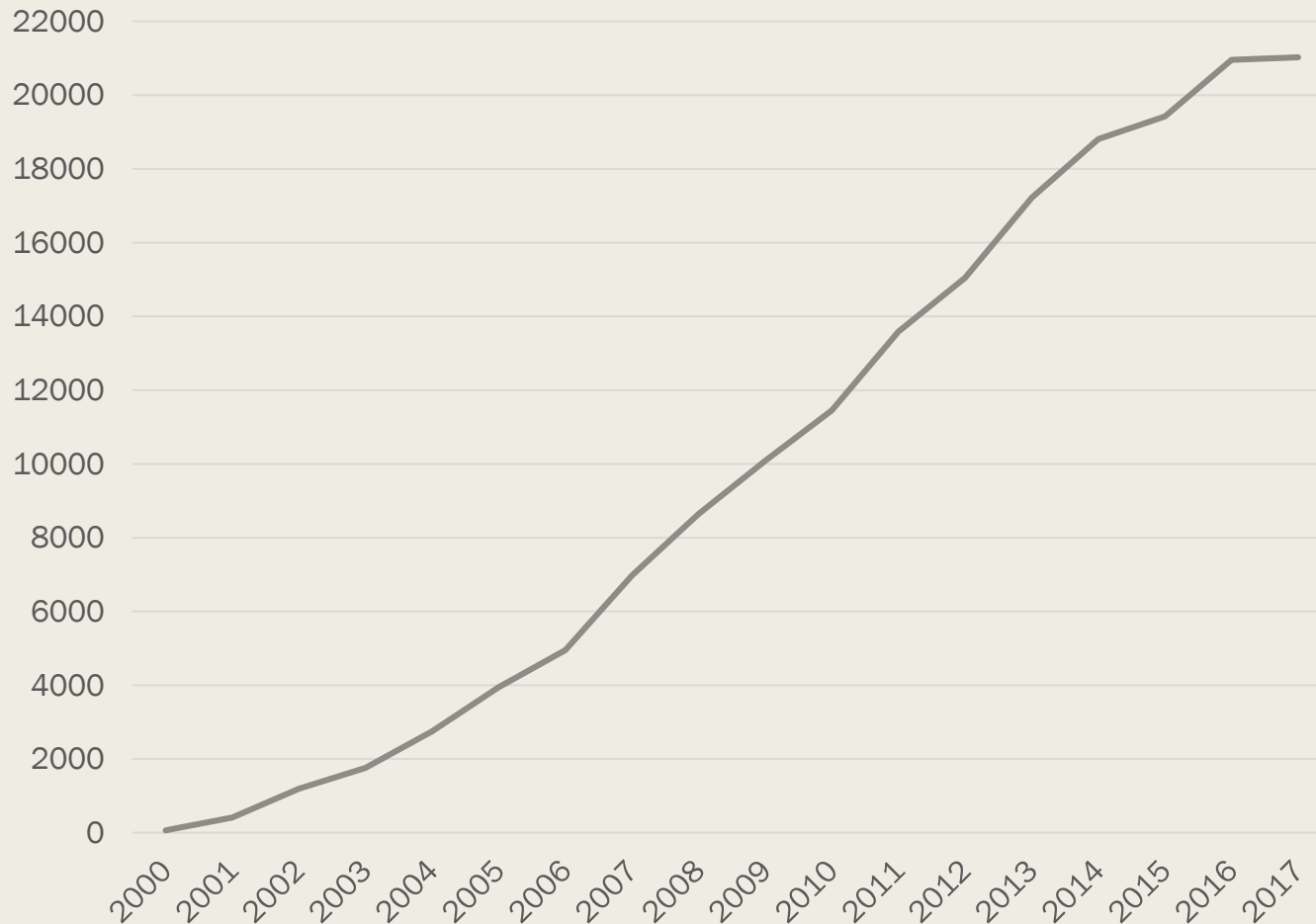
Psykopatologi

- Jaspers' *Allgemeine Psychopathologie* og begrebet om *Ichstörungen* (selvforstyrrelser)
- “The madness... does not originate in the disorders of judgment, perception or will, but in a disturbance of the innermost structure of the self “ Minkowski
- Parnas, J., Møller, P., Kircher, T., Thalbitzer, J., Jansson, L., Handest, P., Zahavi, D.: ”EASE: Examination of Anomalous Self-Experience”. *Psychopathology* 38, 2005, 236-258.
- ICD-10 The schizophrenic disorders are characterized in general by fundamental and characteristic distortions of thinking and perception, and affects that are inappropriate or blunted.
- ICD-11 Schizophrenia is characterized by disturbances in multiple mental modalities, including self-experience

Alzheimers

- Alzheimers involverer et fundamentalt hukommelsestab og gennemgribende forandringer i adfærd og kognition
- Men der er også tale om et gradvist tab af selvet
 - *“Though once relegated to philosophers and mystics, the structure of the self may soon become mandatory reading for neurology, psychiatry, and neuroscience trainees. For the dementia specialist the need for this evolution is transparent, as shattered selves – of one form or another – remain a daily part of clinical practice” Seeley & Miller*

Neurovidenskabelige referencer til selvet (Web of Science)

Autisme

- Autisme som social forstyrrelse
- Autisme fra den græske term for selv – autos: en forstyrrelse af selv og selvforståelse
- Børn med autisme er bevidsthedsblinde og mangler forståelse for deres egne bevidsthedstilstande (Baron-Cohen 1989)
- Den klassiske autisme involverer et totalt fokus på selvet (Baron-Cohen 2005)
- Individuer med autisme mangler introspektion og selvbevidsthed (Frith and Happé 1999)
- De har selv-viden (Frith 2003)
- Personer med autisme har en korrekt repræsentation af det fysiske, psykologiske og narrative selv (Frith 2003)
- Autisme er karakteriseret ved et fravær af selv (Frith 2003)

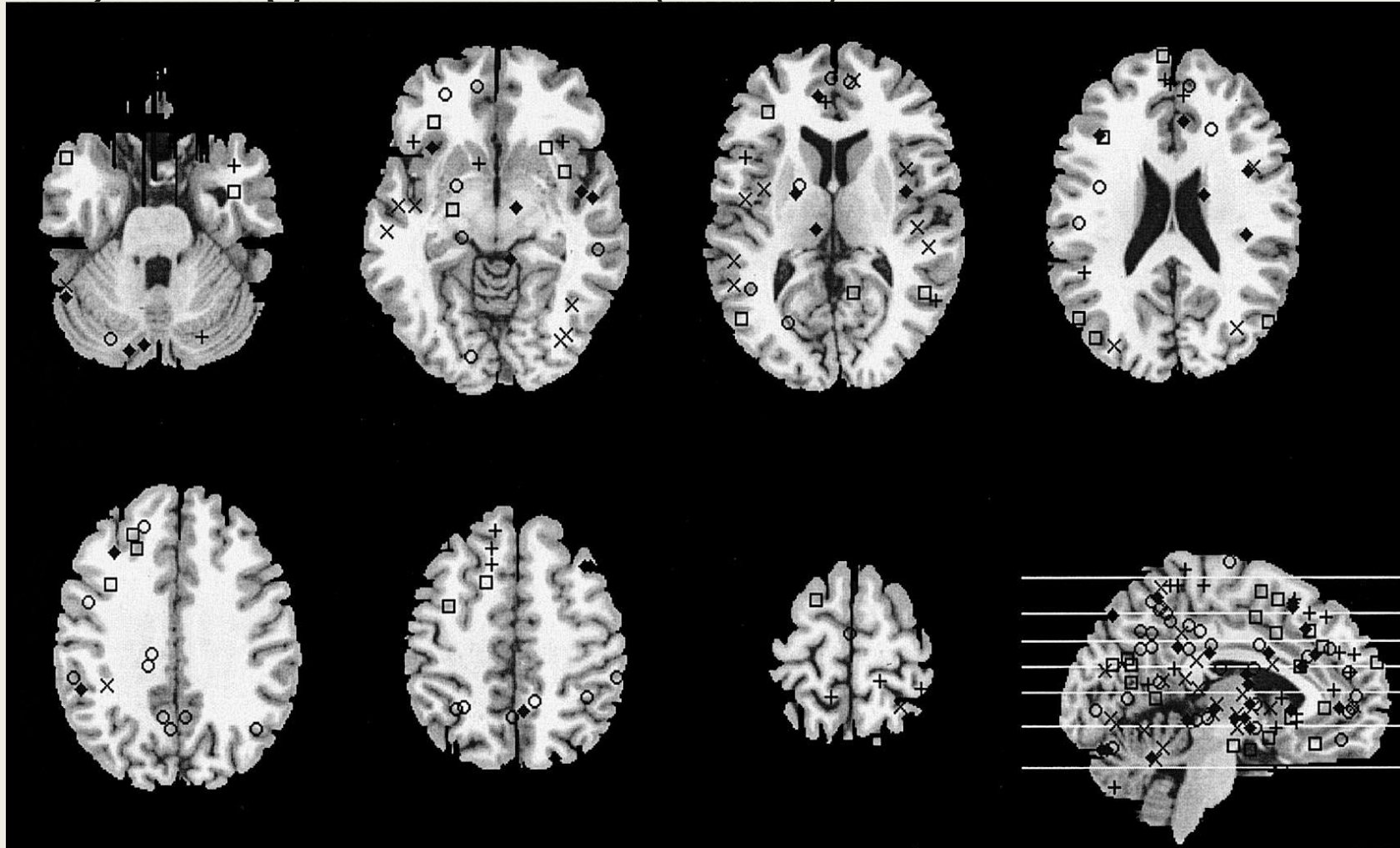

Simon Baron-Cohen

- “The idea that as a result of neurological factors one might lose aspects of the self is scientifically important, in that it offers the promise of teaching us more about what the self is. In this chapter I do not tackle the thorny question of how to define the self. Rather, I accept that this word refers to something we recognize and instead raise the question: are people with autism trapped – for neurological reasons – to be totally self-focused?”

Gillihan and Farah. "Is self special? A critical review of evidence from experimental psychology and cognitive neuroscience."
Psychological Bulletin (2005)

Den mangfoldige identitet

- Identitet er ikke noget entydigt begreb
 - *Synkron - diakron*
 - *Kvalitativ - numerisk*
 - *Selv- vs. genstandsidentitet*
 - *Personlig – social – kollektiv identitet*
- Hvad udgør en genstands identitet på et givent tidspunkt (hvad er det som gør genstanden til det den er – og derved også forskellig fra andre genstande)
- Hvad sikrer en genstands identitet over tid – hvad er det som gør at en genstand forbliver den samme over tid?
- En genstand kan forblive numerisk identitet over tid uden også at forblive kvalitativ identisk.
- Den bil som jeg benytter i dag har desværre ikke længere de samme egenskaber som den bil jeg købte for 10 år siden. Men selv om den er kvalitativ forskellig og har andre egenskaber er det stadig den numerisk samme bil.
- Kan selvidentitet og personlig identitet analyseres på tilsvarende vis?
- Eller må vi skelne skarpt mellem identiteteten af genstanden (objektet) og identiteten af selvet (subjektet)?

Hvem vs. Hvad

- Har/er jeg et selv på samme måde som jeg har en nyre?
- Kan man fastlægge identiteten af selvet på samme måde som man fastlægger nyrens identitet?
- Er selvidentitet noget objektivt foreliggende, noget som er fastlagt på forhånd, noget som blot venter på at blive opdaget og beskrevet?
- Kan spørgsmålet om hvem jeg er fastslås uafhængigt af min egen selverfaring og selvforståelse?

De enæggede tvillinger

- Den ene tvilling bliver skilt fra sin familie ved fødslen, og vokser op i Quebec, som del af det frankofone Canada, uden nogen viden om sin danske herkomst
- Den anden forbliver hos sine forældre i Danmark og bliver en prominent nationalkonservativ politiker
- Biologisk set er begge ikke blot del af samme gruppe, de er også genetisk identiske.
- Men hvor relevant er det for en forståelse af deres personlige, sociale og kollektive selv-identitet?
- Hvor relevant er dette for en forståelse af hvem de er, for deres forståelse af dem selv som individer og gruppemedlemmer?

Det oplevelsesmæssige kerneselv

- Hvis vi skal forstå selvidentitet, må vi starte subjektivt, og tage udgangspunkt i vores oplevelsesliv
- Oplevelser er ikke blot karakteriseret ved deres kvalitative træk, men også ved deres subjektive karakter
- Det føles på en bestemt måde at smage kaffe, at have hovedpine eller at nyde en film
- Men oplevelser er ikke i første omgang anonyme, derimod involverer de nødvendigvis et første-persons perspektiv
- Det er ikke sådan at der først foreligger en smerte, en glæde eller en kvalme, og at man derefter må gå i gang med at undersøge hvis smerte, glæde eller kvalme der er tale om, ens egen eller en andens
- Oplevelserne er karakteriseret ved en subjektiv givethed som gør dem selv-iske, selv-relaterede eller egocentriske
- Se en gul citron – se et grønt æble – erindre et grønt æble
- Selvet er ikke noget som står i modsætning til – eller overfor – strømmen af oplevelser, men er derimod en integreret del af deres struktur

Identifikation og identitet

- Hvem man er er ikke ready-made, men er derimod et spørgsmål om en stadig igangværende identitetskonstruktion
- Vores identitet er konstitueret af vores beslutninger og handlinger
- Hvem jeg er afhænger af hvad der betyder noget for mig; afhænger af de værdier, idealer og mål jeg tilslutter mig og identificerer mig med
- Det er ved at leve et liv i overensstemmelse med bestemte normative anvisninger, at man udvikler sit eget distinkte perspektiv på verden, og derved erhverver sig sin egen individualitet
- At vide at jeg er pro-choice snarere end pro-life og pro-gun, fortæller dig noget om hvem jeg er

Dialogisk identitet

- Når jeg bliver spurgt om hvem jeg er, fortæller jeg en historie om hvor jeg kommer fra, hvad der optager mig, og hvor jeg er på vej hen
- Livsfortællinger muliggør en sammenkobling af hændelser over tid
- Når jeg forstår mig selv i kraft af en livshistorie, så kan jeg både være fortæller og protagonist, men jeg er ikke eneforfatter
- Begyndelsen af min historie er altid skrevet af andre, og det som har betydning og mening for mig er selvsagt medformet af det fællesskab jeg er del af
- Min identitet udvikles i dialog med andre og er markant påvirket af social interaktion
- Det normative identitetsbegreb er hverken monolitisk eller monologisk
- Man kan have mange overlappende identiteter, nogle mere stabile, andre mere forbigående
- Man kan på en og samme tid identificerer sig som professionel golfspiller, en stolt Berliner og en from katolik
- Personlig identitet – social identitet – kollektiv identitet

Første-person flertal

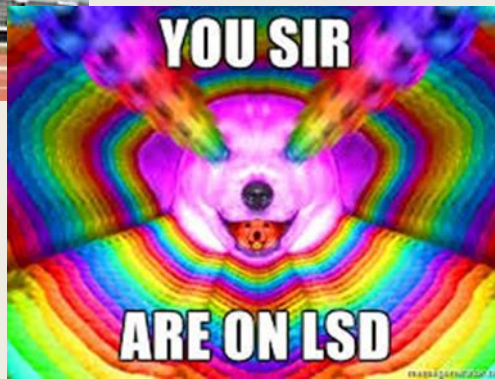
- Man kan godt dele egenskaber med andre og blive klassificeret af andre som medlem af et bestemt sæt ganske uafhængigt af ens eget syn på sagen
- Det er ikke oplagt at en sådan ekstern påtvunget klassifikation er speciel relevant når det handler om at forstå vi'ets beskaffenhed
- Vi'et er første-personligt. Det er noget som opleves indefra
- Hvordan kommer man til at opleve, erfare, føle sig som del af et større fællesskab?
- Hvordan kommer man til at tænke på sig selv som en af os?

Kollektiv identitet

- Man bliver ikke født med en kollektiv selv-identitet
- Man er ikke del af et vi fra fødslen af
- Identifikationens betydning
- Den kollektive selv-identitet og vores medlemskab af et vi-fællesskab opnås via en subjektiv tilegnelsesproces, hvor subjektet bliver fortrolig med diverse normer, traditioner, og værdier og gør dem til sine egne
- Man kan identificere sig med en gruppe venner, et firma, en organisation, et religiøst fællesskab, en specific etnicitet, eller en nation og det er ikke oplagt at medlemskab af alle disse forskellige sociale formationer kan forstås på præcis samme vis
- Man kan ikke fralægge sig sin kulturelle identitet på samme måde som man udmelder sig af den lokale skakklub
- Så selvfølgelig spiller en fælles historie, tradition og kulturel arv en vigtig rolle. Men der er stadig tale om en historie og en arv som skal tilegnes og fortolkes

Kritiske spørgsmål

- Der er en forbindelse mellem liv – det er en
- Der er en forbindelse mellem liv

Kritiske spørgsmål

- Der er aldrig noget kerneselv – det er en teoretisk post hoc konstruktion
- Der er ikke altid et kerneselv
- Det normative selv / narrative personlige identitet er en social konstruktion og derfor både uvirkelig og ubetydelig
- Fællesskabets sociale sammenhængskraft er ikke en social konstruktion men baseret på borgernes naturlige samhørighed, som er biologisk og genetisk baseret

Stemmer fra Østeuropa

- Semyon Frank (1877-1950)
 - *"The I is only possible in its relation to a you, that is, as a member of a we"*
- Rabbi Menachem Mendel of Kotzk (1787-1859)
 - *"If I am I, because you are you, and you are you, because I am I, then I am not I, and you are not you. But if I am I because I am I, and you are you because you are you, then I am I and you are you, and we can talk."*
- Debatten er ikke kun teoretisk, men også politisk
- Er den kollektive identitet primær? Er min selvidentitet afledt af mit (nationale) gruppetilhørsforhold?

Tak for opmærksomheden

